

Moji spomini na mladost in vojna leta

Po očetovi strani ima naš rod kmečke korenine. Predniki so imeli veliko posest pri Furvu. Z razvojem industrije pa so se preusmerili iz čistega kmetijstva v prevoznništvo. Iz železarne so v Trst vozili železne izdelke. Imeli so težke konje in težke vozove, tako imenovane "parizarje" s širokimi in močnimi kolesi. Kmetija je zadnjih 100 let pričela propadati in je dokončno propadla po drugi svetovni vojni, ko je za izgradnjo stanovanjskega naselja Plavž izgubila v dolini vso kmetijsko zemljo. Tudi edini sin, ki se je rodil pradedu, je umrl star 36 let. To je bil naš stari oče, ki je poročil najstarejšo hčer zakoncev Višnar. Iz tega zakona sta se rodila moj oče Franc in stric Janko. Oče je odraščal pri starem očetu na posestvu, mlajši brat Janko pa pri Višnarjevi mami, ki je takrat stanovala na Ambruževi domačiji na Murovi. Ambruževa domačija je bila dom naše prababice, ki je bila pradedova druga žena. Po poroki je prišla iz Ambruževe na Furvovo domačijo in pradedu Janezu Pšenici rodila edinega sina Janeza, našega starega očeta. Ambruževo hišo je podedoval praded, po njem pa moj oče kot vnuk. Pri širitvi farne cerkve so to hišo podrli. Stala je tam, kjer so danes cerkvene stopnice. Denar od hiše je moj oče porabil za dokončanje hiše na Plavžu. Živela sta torej brez staršev, ker je mati po moževi smrti odšla služiti v Trst in nato na Dunaj. Ko se je vrnila domov, se je poročila s Koblarjem, s katerim je imela še pet otrok. Ko sta moj

*Razglednica Jesenic okoli leta 1900.
Pred cerkvijo stoji mala Ambruževa hiša.
(Fototeka GMJ)*

*Razglednica Jesenic iz leta 1907
Na skrajni levi stoji Furvova hiša.
(Dušan Prešern)*

oče in stric Janko odrasla, sta spoznala, da kmetija nima bodočnosti. Oče se je izučil za mehanika, nato pa v Beogradu končal še strojno delovodsko šolo za strojevodjo. Pri železnici je bil v tistem času to spoštovan poklic. Stric Janko pa je postal elektro strokovnjak. Kmetija je propadla. Stavbo, kjer je danes Komunalno podjetje Jeko-in, je podedoval stric Janko, ostalo zemljo, kar je je ostalo, pa jaz kot vnuk. Tudi ta zemlja je bila nacionalizirana za gradnjo. Za del te zemlje sem dobil v zameno tovarniško zemljo na Bregu pri Žirovnici, kamor se je kasneje preselil mladi rod Pšenicev. Brat Franci z obema hčerama in oba moja sinova Janez in Peter.

Mati Urška pa je bila iz obrtniške družine. Bila je najmlajša, najbolj energična in šolana. V Ljubljani je naredila trgovsko šolo in odlično obvladala nemščino in stenografijo. Ko je v Bohinju propadlo železarstvo, je mamin oče prišel leta 1890 na Savo in dobil službo mojstra v železarni. Stara mati pa je bila doma iz Gornjih Laz nad Gorjami. Je majhna vas, kjer se domačije po domače imenujejo po živalih (pri Tigru, pri Vovku, pri Šeku, pri Levu, ...). Stara mama pa je bila doma na vrhu hriba, zato se je pri njih reklo pri Hribarju. Bila je žena, vredna spoštovanja in občudovanja. Stari oče je bil cele dneve v železarni, ona pa je doma ustanovila pekarno in pozneje še slaščičarno.

Po starem očetu se je reklo pri Rozmanu, ko pa je obrt prevzela najstarejša hči Pavla in se poročila z Arnežem, ki je prišel na Jesenice iz Kamne Gorice, pa se je reklo pri Arnežu. Slaščičarna je slovela daleč naokoli. Naj še dodam, da je stara mati poleg obrti rodila še 14 otrok. Med 1. svetovno vojno je razsajala tako imenovana »španska«, ki je pobrala enega za drugim. Tako je ostalo samo pet otrok, štiri hčere in sin. Ta edini sin, brat moje mame, je študiral na Dunaju in v Pragi za strojnega inženirja. Bil je visok častnik jugoslovanske mornarice in je živel v

*Pavla Rozman s pomočnico v
slašičarni Arnež (Klara Strajnar)*

Boki Kotorski, največ pa v Pragi, kjer je v Škodovih zavodih nabavljal orožje za vojno mornarico. Po drugi svetovni vojni je emigriral v Ameriko in tam tudi umrl.

Moj oče in mati sta po poroki živela pri maminih starših na Aljaževi 6, kjer sem se leta 1930 rodil jaz. Ko pa sta zgradila svojo hišo na Plavžu, smo se preselili na Cesto na Golico 5, nasproti današnjega zdravstvenega doma. Tu sta se rodila še tri leta mlajši brat Franc in pet let mlajša sestra Marija (Marica). Za soseda smo imeli dobrega kolarja, reklo se je pri Rodarju.

*Hiše ob cesti v Planino pod Golico
(Risba Franca Pšenice, last Marice Kalan)*

Pri nas se je začela tudi Murova. Prva hiša je bila Čufarjeva vila, kjer so stanovali Mencingerjevi. Sinova Gusti in Joža sta bila mlajša in zato nista bila v naši klapi. Pri hiši smo imeli tudi velik sadovnjak, ki je segal do zadnje hiše naše ceste, do Koblarjev, kjer je živela naša, rekli pa smo ji Koblarjeva stara mama, trije očetovi polbratje in dve polsestri. Ta sadovnjak je bil očetova

posebna ljubezen. Bil je odličen sadjar, sadike pa je dobival od takrat najbolj znanega sadjarja Dolinška iz Maribora. Po nekaj letih je sadovnjak začel odlično roditi in oče, ko je prišel s prisilnega dela iz Nemčije, je bil izredno vesel, da smo dobro skrbeli za sadovnjak. Prišla pa je "črna" pomlad. Leta 1946, ko je bil sadovnjak v polnem cvetju, je prišel buldožer in porušil preko sto dreves. Za gradnjo prvih stanovanjskih blokov na Jesenicah so nam razlastili zemljo. Takrat sem prvič videl, da po očetovem zgaranem obrazu tečejo solze. Kakšno grozno bolečino so izražale te solze. Ni mogel razumeti, da se to dogaja. Pretrpel je težka vojna leta na prisilnem delu v Nemčiji, kjer je moral kot strojevodja voziti na fronto vojaške transporte in bil od zavezniških letal tudi večkrat bombardiran. Ko pa se je vrnil, pa ga je buldožiranje sadovnjaka dotolklo.

Na začetku druge svetovne vojne je moral oče kot strojevodja in zavedni Slovenec oditi na prisilno delo v Nemčijo. Če ostanemo pri tragičnih dogodkih naše družine, je bil tak tudi dogodek, ko je osvobodilno gibanje po pomoti razstrelilo v meščanski šoli dekliški razred, kjer je bilo ubitih sedem deklic in učiteljica. Med hudo ranjenimi je bila tudi moja sestra Marica. Milo rečeno je bilo to grozno dejanje, ko osvobodilno gibanje, pa čeprav po pomoti, pobije lastne otroke. Starši teh deklic so dolga leta pričakovali opravičilo, čeprav ga za taka dejanja ni. Starši so pomrli, dekleta so danes stare že 75 let, pa tega niso in ne bodo dočakale. Moja mati je ta dogodek javno kritizirala, zato so jo po osvoboditvi za dva meseca zaprli. Zaprli pa so jo med vojno tudi Nemci. Mama je izvedela, da družina tete Cilke, ki je živela v Višnji Gori na Dolenjskem, pod italijansko okupacijo, težko živi. Mama jo je želela obiskati, vendar med vojno ni bila to enostavna stvar. Napolnila je nahrbtnik z živili, mene vzela s seboj in odšla sva v Litijo in štiri ure hoda v hribe, kjer je potekala nemško-italijanska meja. S teto sta bili dogovorjeni, da se srečamo v prvi gorski vasici na italijanski strani, ki je stala ob meji. Meja je bila izsekan gozdni pas, opremljen z minami. Ta prehod je bil vsaj za mene,

ko sem imel komaj dvanajst let, grozljiv. Preko čistine naju je vodil človek, ki mu je mina že odtrgala del noge in je vedel za vijugasti prehod preko minskega polja.

Ko sva se z mamó srečno vrnila s te avanture, so mamó Nemci kmalu prišli aretirat. Prišla sta jo aretirati gestapovska veljaka, Zwik in Drusche, strah in trepet Gorenjske. Hotela sta imeti neke spiske, misleč, da je bila mama nekakšen kurir z ene na drugo stran. Zahtevala sta, naj iz knjižne omare pokaže, kje ima spiske. Mama je vsa jezna, ker nič ni imela, zmetala njima pod noge vse, kar je bilo v obširni knjižni omari. Od mamine predrznosti sta osupnila. Odpeljala sta jo v jeseniški, nato pa begunjski zapor, kje je bila zaprta nekaj mesecev.

Tedaj se je za nas otroke pričelo težko obdobje, kako preživeti, ko nismo vedeli, koliko časa bo mama zaprta, ali bo sploh preživela. Bili smo stari dvanajst, devet in sestra sedem let. Na pomoč je priskočila z nasveti naša, Rozmanova stara mama. Bila je že v poznih letih in nam fizično ni mogla več pomagati. Kot najstarejši sem se za silo naučil kuhati. Še danes po toliko letih me sestra in brat dražita, da smo takrat jedli samo cmoke in marmelado. Stara mama me je poslala na Javornik k stricu, da ga zaprosim za pomoč in da narediva majhen hlev. Od najemnikov, ki so kosili naš sadovnjak in obdelovali veliko polje, kjer so danes stanovanjski bloki na Bokalovi, smo dobili nekaj sena. Poslala me je tudi na Laze, na njen nekdanji dom, s prošnjo, da mi odstopijo kravo z mlekom, ki sem jo preko Poljan pripeljal na Jesenice. Tako sem kot šolarček pričel krmiti in molsti kravo. Pričeli smo tudi obdelovati zemljo, ki smo jo prej oddajali v najem. Po nekaj mesecih se je iz Begunj srečno vrnila mama in bilo je mnogo lažje. "Sedaj, ko imamo kravo, ki ima dovolj mleka, bi lahko imeli še pujska", je rekla mama. Ponovno sem bil poslan na Laze, to pot po pujska. Izkušena stara mama me je podučila, da moram pujska opijaniti in spečega v nahrbtniku, s kolesom pripeljati domov. Pujsek je rad pojedel kruh, namočen v žganje, in zaspal. Obe domači živali, pujska in kravo smo morali takoj prijaviti oblastem. Nemci so imeli natančno evidenco, kdo naj dobi živilske bone in kdo ne. To s pujskom smo po tem ponavljali vsako leto. Mladega smo pripeljali, starega pa potihó zaklali. Za nemško oblast pa je bilo pomembno samo to, da število odgovarja.

K temu obdobju naj dodam še zanimiv dogodek. Za zimsko prehrano prašiča smo morali pripraviti kotel za kuho pese, korenja, repe in krompirja. Poklicali smo zidarja, da nam hitro sezida kurišče za kotel. Ta čas je v naši podstrešni sobici stanoval Kremžarjev Dolfe, visok samski dvometraš, ki se je pripravljaj na odhod v partizane. Nemci so imeli navado, da so pregledovali cele ulice. Neko jutro so začeli pregledovati našo cesto. Dolfe je imel doma pištolo in zanjo celo škatlo nabojev. Ni vedel, kam naj jih v naglici skrije. Odhitel je na dvorišče in naboje stresel v apnenico, ki

je bila zabetonirana ob hiši. Seveda nam tega ni povedal. Včasih je bila pri privatnih hišah navada, da se je žgalo živo apno v večjih količinah, tako da je bilo žganega apna dovolj za pet do deset let za zidavo ali beljenje bivalnih prostorov. Ko je zidar pripravljal malto za zidanje kurišča, je poleg peska iz jame z apnom nehote zajel tudi nekaj nabojev za pištolo in jih vzdal v ognjišče. Ko smo ognjišče čez nekaj dni prvič zakurili, je pričelo tako pokati, da se mu ni nihče upal več približati. Pozneje smo ga morali na novo pozidati. Pri tem smo seveda uporabili precejeno malto brez nabojev.

Enkrat se je ob zakolu prašiča dogodila nesreča, ki sva ji botrovala zopet midva z bratom. V kleti smo imeli od enega do drugega zidu vdelan tram, kamor je na

mesarska klina mesar obesil zaklanega prašiča, ga obdelal in razkosal. Drugi dan sta ostrava kavlja še visela na tramu.

Z bratom sva se z rokami obesila nanju in se gugala, kot bi telovadila. Ko je sestra prišla gledat, kaj delava, se je tudi ona hotela gugati. Dvignila sva jo, da bi se prijela za kavlje, pa jo je eden od naju prehitro spustil in oster kavelj se ji je zaril v roko. Obvisela je na eni kiti. Pogled nanjo, ki je visela na eni roki, je bil tako

grozljiv, da sva pobegnili. Mama je slišala vrišč in ko je videla, kaj se je zgodilo, je hitro poklicala na pomoč soseda, da sta jo snela in nato poklicala zdravnika.

Počasi sta odraščala tudi brat in sestra in nam pri delu pridno pomagala. Naučil sem se kositi. Okoli hiše je rasla drobna trava "morava". Tej travi sem dolil še nekaj litrov posnetega kislega mleka in prašiček je preko poletja pridno rasel. Na ta obrok sem dodal še moke, ki sem jo dobil tako, da sem vsak dan pri teti pometel vso pekarijo in slašničarsko delavnico. Dobil sem približno 2 kg smeti, ki so bile v bistvu raztresena moka od peke kruha in peciva. Otroci, bratrance smo pomagali predvsem v slašničarni. Pekli smo napolitanke in jih pozneje večkrat na posebnem stroju rezali. Za to pomoč smo dobili velike vrečke odrezkov. Bratranec Peter je bil pravi umetnik pri pripravi in dekoriranju tort. Če si mu pomagal, ti je dovolil, da se naješ najrazličnejših krem in nadevov po mili volji. Najedel si se jih samo enkrat in nikoli več. Tako se ti je priskutila vsaka sladkarija.

Za vojno obdobje je zanimivo tudi to, da je mama vsako soboto pošiljala majhne pakete prežganja, "ajnprena", na Bavarsko v Nemčijo, kamor je bila prisilno izseljena

Zakol prašiča

(Risba Franca Pšenice, last Marice Kalan)

skoraj vsa vas Kostrevnica pri Litiji. Med temi izseljenci so bili sorodniki strica Jožeta. Imeli so izredno slabo hrano in bilo je dobrodošlo, da so v vodeno čorbo dodali še malo prejetega prežganja. To je imelo veliko energetske vrednosti. Bilo je narejeno na domačem maslu, saj je mama vsak dan posnela mleko in iz smetane naredila maslo. S tem smo jim pomagali preživeti in po vojni so nam bili zelo hvaležni.

Zanimivo je to, da smo pomagali drugim, svojemu očetu pa nismo mogli. Bil je tako strasten kadilec, da je minimalno hrano, ki jo je dobil, zamenjaval za tobak. Zato smo doma gojili tobak, ga sušili v kozolcu ter mu pošiljali suhega. Ko se je vrnil suh, da ga je bila sama kost in koža, je dejal, da mu je tobak pomagal preživeti ob stalnem obstreljevanju in bombardiranju zavezniškega letalstva. Taka trditev se je nam zdela neumnost.

Lepe fantovske spomine imam tudi na vsakoletno veliko noč, na veliki teden, ko smo se pripravljali na velikonočno soboto, ko smo raznašali po domovih velikonočni ogenj. Gospodinje so bile navajene, da so na veliko soboto čakale na blagoslovljen ogenj. Priprave na ta običaj pa so tekle cel veliki teden. Fantje smo po vseh dvoriščih iskali zaboje ali stare sode. Največ smo jih dobili pri trgovcih. Vse te zaboje smo znosili na travnik za cerkvijo, na kraj, kjer danes stoji župnišče. Začelo se je v sredo, nadaljevalo pa na veliki četrtek in petek, vsak dan ob isti uri. Ko je v zvoniku ob treh popoldne zaregljala ragla, smo začeli s koli razbijati na kup zložene zaboje in sode. Razbijali smo tako dolgo, da smo vse zdrobili v manjše kose in jih na koncu znosili na kup za sobotni ogenj. Za cerkvenim zidom pa so starejši fantje streljali z možnarji na karbid. V soboto zjutraj smo zgodaj zakurili ogenj. Ta je gorel približno dve uri. Župnik ga je blagoslovil, nato pa smo žerjavico raznašali po domovih v preluknjanih pločevinkah, ki so bile navezane na žico. Med tekom smo te pločevinke vrteli, da je ogenj ostal živ. V Plavški Rovt so fantje težko prinesli živ ogenj, ker je bilo predaletč. Zato so prižigali lesne gobe, privezane na žico. Ta običaj je bil menda samo na Jesenicah in zato je prav, da si ga zapomnimo.

Iz velikonočnih časov se spominjam tudi dogodka, ko so naju z bratom Višnjarjevi fantje, ko sva se vračala od velikonočne maše, zaprli v spodnjo delavnico. Prejšnji dan smo se pri raznašanju ognja sprli. Ušla sva skozi okno na spodnjo pločevinasto streho lope. Ta streha je bila popolnoma prekrita z golobjimi iztrebki, midva pa v novih prazničnih oblekah. Spodrsnilo nama je in po hrbtih sva drsela po tej umazani strehi in priletela v grmovje pod lopo. Žalostna sva šla domov in pričakovala kazen. Ko naju je mama zagledala, ni rekla niti besede, samo zajokala je. Grozno naju je to presunilo, ker tega nisva bila pri mami vajena.

Otroci smo v vojnem času počeli veliko neumnosti. Zanimivo je to, da smo dobro vzgojeni otroci, otroci iz urejenih in poštenih družin večkrat počenjali prave lumparije, češ da s tem nagajamo okupatorju. Še dobro, da se je vojna kmalu končala. Imeli smo klub fračarjev. Veliko smo vadili, zato smo postali pravi mojstri. Napravili smo načrt za akcijo, ki smo jo tudi izvedli. V enem večeru smo v kratkem času potolkli vse cestne svetilke od hotela Pošta, pa tja do konca Plavža, vključno z Murovo. Drugi primer pa je bil ta, da smo pri kovaču Ulčarju preko njegovega sina ugotovili, da je dobil posebne škarje, ki prerežejo vsako še tako debelo betonsko železo. Z zanimanjem smo si jih ogledali in zaključili, da jih moramo preizkusiti. Šli smo h kurilniškemu mostu in v kanalu, kjer so bile signalne in telefonske naprave, prerezali vse žice. Zavedli smo se, da smo ušpičili nekaj velikega, zato smo se razbežali. Sledila je obširna policijska preiskava. Tiste dni smo bili pohlevni in pridni vsak na svojem domu.

Čez poletje smo kegljali pri Višnarju na Murovi ali pa cele nedelje igrali namizni tenis pri Markežu v spodnji ali zgornji delavnici. Rekli smo, da igramo ping pong. Ta tradicija namiznega tenisa je bila tako močna, da je še dolgo po vojni živela na Murovi.

Kopali pa smo se v Jesenici, pod Čufarjevo žago ali pa pod mlinom. S starim mlinarjem Trohom sem bil v dobrih odnosih, ko sem nosil mlet koruzo in pšenico. Podaril mi je tudi dva odslužena mlinska kamna, ki ju še danes za spomin hranimo na Bregu. Ko so ta mlin ukinili, sem s kolesom nosil mlet v Moste. Težko smo čakali svežo moko. Žganici iz sveže mlete koruze so bili najboljši.

Med vojno sem se naučil tudi žganjekuhe. Med počitnicami me je v uk vzel krčmar Brunar. Imel je velike čebre in sodove namočenega sadja, bezga, sliv, jabolk in hrušk. Za žganje so bile najboljše stare hruške-tepke. Ta praksa mi je pozneje zelo koristila, saj sem začel sam namakati in kuhati žganje, še preden je oče prišel iz Nemčije. Prešali smo pri Jakobu, tam kjer je danes stolpič, nasproti vhoda v spominski park. Imeli so polkrožno leseno korito, na drog pa nasajeno kamnito mlinsko kolo, ki je mečkalo sadje v koritu. Zmleto sadje pa je šlo v prešo. Odpadlo, stisnjeno sadje so kmetje zavrgli, jaz pa sem to prešovno pobiral in doma namakal poleg domačega sadja. Domače sadje v čebrih je samo zavrelo, nabrani prešovni pa sem dodal

*Prešanje sadja
(Risba Franca Pšenice,
last Marice Kalan)*

sladkor, ki sem ga dobil od tete v slaščičarni. Od te odpadle prešovne se je skuhalo manj žganja, a se je vendar izplačalo. Naš stric Stane, ki je bi v partizanih, je bil vesel vsakega litra žganja, ko je zvečer prišel pogledat v skrinjo, ki je stala na verandi. Spominjam se poznejših let in očetove žganjekuhe. Kljub temu da smo izgubili sadovnjak, je ostalo okrog hiše še toliko sliv, da je za dom skuhal dovolj žganja. Zanimivost je v tem, da je z ogljem, ki ga je pobiral iz kurišča, po stenah risal obraze domačih, sosedov ali prijateljev. Vse stene so bile porisane z obrazi. Po materi je podedoval umetniško žilico, saj je bila Višnarjeva.

Najbolj veselo pa je bilo pozimi. Veliko smo se sankali na naši cesti. Imeli smo idealno vožnjo od gostilne Jerca na Prihodih do Jesenic. To idealno sankiško progo so naredili vozniki, ki so celo zimo v dolino vozili hlodovino in na ta način utrdili snežno cesto. Pozimi noben avto ni pripeljal na Prihode ali k Svetemu Križu. Vsi prebivalci, ki so morali po opravih ali v službo, so se v dolino pripeljali s sanmi. Do povratka domov pa so jih hranili pri sosedu Rodarju. Les so sekali pod Rožco, Golico, Črnim in Španovim vrhom. Tega lesa je bilo zelo veliko, tako da so bili s prevozom v dolino zaposleni vsi kmetje iz Prihodov, Svetega Križa in sosednjega Plavškega Rovta. Zanimivo za današnji čas je dejstvo, da je moral posekani les biti omajen, da se je preko leta sušil. Ni bilo nobenega problema z lubadarjem, podlubnim škodljivcem, ki danes dela ogromno škode in se morajo sekati cele zaplate gozdov. To ogromno škodo je povzročil človek sam. Danes se les v dolino vozi neomajen in se ga lupi šele na žagarskih obratih. Dolgo leži po posameznih skladiščih in škodljivec se nemoteno razvija. Včasih so bili gozdarji zaposleni preko poletja s sekanjem zdravega lesa, danes pa sekajo celo poletje nekvaliteten, od škodljivcev napaden les. Kam je danes prišel človek s svojim hlastanjem za časom in dobičkom. Posredno je preko narave ogrozil svoj obstoj. Prevoz se je v glavnem opravljal s starimi in mladimi voli. Mladi voli »terci« so se šele privajali na vprego. Les je bil naložen na prvi del sani in pritrjen z verigami in klini. Zadnji del hlodov pa je drsel po tleh. Posamezni kmetje so naenkrat pripeljali od 8 do 10 vpreg. Mladi volički so vlekli samo dva do tri hlode, najmlajši pa tudi samo po en hlod. S konji pa so vozili samo trije vozniki, iz Plavškega rovta Šimnovec, iz Prihodov Budnar in iz izpod Golice Betel. Te tri smo otroci najbolj občudovali, ker so naložili veliko lesa. Skladišče lesa je bilo na Čufarjevem vrtu, takoj ob cesti, tam, kjer je danes parkirišče pred zdravstvenim domom. Neki dan so vozniki prepeljali ogromen hlod, s premerom preko enega metra in ga potakali s sani ob rob ceste. Za nas otroke je bilo to zelo zanimivo. Zvečer smo se potrudili, da smo ga skotalili na cesto in ga obrnili preko ceste, tako da je cesto popolnoma zaprl. Čakali smo na zabavo, ko bo prvi pešec prišel do tega hloda. Upali smo, da bo kakšna

gospodinja prišla od Čufarja, kamor so rade hodile zvečer nakupovat. Res je čez nekaj časa prišla ženska. Fantje so se začeli muzati in smejati. Bila je naša mama s cekarjem. Z bratom sva pobegnili domov in čakala, kaj bo. Prišla je vsa zasopla. Kljub temu da je bila pobožna ženska, je robantila in preklinjala, da se je kar bliskalo. Ko je prišla do sape je rekla: "Hvala bogu, da vidva nista bila med to mularijo". Pozneje so fantje povedali, da ni vedela, kaj bi naredila, saj je bil hlod previsok. Navsezadnje se je ulegla na hlod in padla na drugo stran ter raztresla, kar je bilo v cekarju. Ko se je mama počasi pomirila, je malo legla, midva pa sva to izkoristila in šla fantom pomagat hlod zvaliti nazaj na rob ceste.

Zimsko sankanje pa je imelo tudi družabni pomen. Ob nedeljah so se vrstile tekme posameznih železarskih obratov, tako da je bilo na sankanju pol Jesenic. Najboljši pa smo bili seveda mi, doma na tej cesti. Tekmovali smo med seboj, kdo bo pripeljal čim dlje, čim bližje do železniškega mostu pri kurilnici in to preko glavne ceste mimo Čufarja. Ležali smo na saneh, hrbtno. Spuščali pa smo se od Križa ali pa celo od Erlaha. Tako smo se kalili bodoči tekmovalci. Naš Franci in sestra Marica sta bila v kasnejših letih uspešna tekmovalca na novih tekmovalnih saneh in dosegala sta lepe uspehe. Pri sankanju smo imeli tudi dve nesreči. Antoničev Janez je pri belem dnevu s sankami treščil v Kopišarjevega konja, ki se je vračal proti domu. Dobil je pretres možganov.

Druga nesreča pa se nam je pripetila pri nočnem sankanju. Poznali smo Jeričovega ata po tem, da je imel rinko v ušesu. Včasih se je predolgo zadržal v Čufarjevi gostilni in proti večeru odšel proti domu na Prihode. Imel pa je to navado, da je šel pred volom in volu stalno govoril "Hejs Cik!". Na nočnem sankanju nas je bilo šest, na treh sankah. Kljub popolni temi nam je šlo kar dobro. Od Križa navzdol je cesta ravna in strma, zato smo vozili z veliko hitrostjo. Kar naenkrat švignemo mimo neke sence in zaslišimo "Hejs Cik!". V trenutku smo spoznali glas in prešinila nas je misel, da mora biti v bližini tudi vol. A bilo je že prepozno. Spodbili smo ubogo žival in vseh šest se nas je valjalo na kupu. Čudež je bil, da smo jo odnesli samo z buškami in odrgninami. Tudi ubogi vol je počasi vstal in odšel za oddaljujočim se glasom "Hejs Cik!".

Naj končam. Rosna mladost je minila. Prišla so resnejša življenjska obdobja, gimnazija, študij agronomije, vojaščina, poroka in družina, služba in hortikultura. To pa so že druge zgodbe.